

พระนามเจ้าฟ้าสมัยรัตนโกสินทร์: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับ วัฒนธรรมไทย *

ดนัย พลอยพลาย **

ศิริพร ภักดีพาสุข ***

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลไกอธิบายทางภาษาในการขานพะนамและการเฉลิมพระนามเจ้าฟ้าในสมัยรัตนโกสินทร์ และศึกษาความคิด ความเชื่อ และค่านิยมในการขานพะนамและการเฉลิมพระนามเจ้าฟ้าในสมัยรัตนโกสินทร์ ข้อมูลพระนามเจ้าฟ้าที่ใช้เคราะห์รวมจากหนังสือ ราชสกุลวงศ์ (2554) เป็นหลัก จากการศึกษาพบว่า พระนามเจ้าฟ้ามีองค์ประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ พระนามและสร้อยพระนาม การมีองค์ประกอบทั้งสองส่วนนี้ถือเป็นลักษณะเฉพาะของพระนามเจ้าฟ้า กลไกอธิบายทางภาษาใน

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “พระนามเจ้านายสมัยรัตนโกสินทร์: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับ วัฒนธรรมไทย” สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัศววิรุฬห์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์แก่บทความนี้ และขอขอบคุณทุกอุดหนุนการศึกษา สำหรับนิสิตระดับปริญญาเอกและโทที่เข้าศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย (Graduate Students in Thainess-related Programs) ประจำปีการศึกษา 2557 มา ณ โอกาสนี้

** หน่วยงานผู้แต่ง: ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*** หน่วยงานผู้แต่ง: ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การขานานพระนามและการเฉลิมพระนามมี 4 กลวิธีหลัก ได้แก่ การใช้คำศัพท์ การอ้างอิงพระนาม การส่งสัมผัสดล้องของ และการใช้รูปอักษร กลวิธีเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเจ้าฟ้า ลำดับชั้นของเจ้าฟ้า ความสัมพันธ์ของเจ้าฟ้ากับพระมหากษัตริย์ และราชสกุล เพศสภาวะ และการอ่านวิสิริมงคล สำหรับความคิด ความเชื่อ และค่านิยมที่พับในการขานานพระนามและการเฉลิมพระนามเจ้าฟ้าสมัยรัตนโกสินทร์ มี 5 ประการ ได้แก่ ความคิดเรื่องพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ การให้ความสำคัญแก่ พระชาติกำเนิดเจ้าฟ้า การสืบราชสันตติวงศ์ ค่านิยมเรื่องเพศสภาวะ และความเชื่อเรื่อง สิริมงคล

คำสำคัญ: พระนามเจ้านายสมัยรัตนโกสินทร์, พระนาม, การตั้งชื่อ, เจ้าฟ้า, ภาษาอันดับวัฒนธรรมไทย

Names of *Chaofa* in the *Rattanakosin* Period: A Study of the Relationship between Thai Language and Culture *

Danai Ployplai **
Siriporn Phakdeephasook ***

Abstract

This article aims at examining names of *Chaofa* in the *Rattanakosin* period by focusing on two aspects; namely 1) linguistic devices adopted in naming, and 2) thoughts, beliefs, and values reflected from the naming practice. The data was mainly collected from the book titled, “*Rajsakulwongse*” (the Royal Descent) (2011). It is found that names of *Chaofa* consist of two

* This article is a part of the first author's thesis titled, “Names of Royalty in the Rattanakosin Period: A Study of the Relationship between Thai Language and Culture,” Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. The authors would like to thank Assist. Prof. Prapod Assavavirulhakarn, the thesis co-advisor, for his comments and supports. And the authors would like to thank the reviewers for their detailed comments and suggestions. This thesis is partially funded by the 2014 Fund of Graduate Students in Thainess-related Programs Chulalongkorn University.

** Affiliation: Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn University

*** Affiliation: Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn University

components: name and subname. This can be considered an exclusive attribute of the names of *Chaofa*. There are four types of linguistic devices mainly adopted in naming practice namely, lexical choice selection, making reference to other elites' names, using rhymes, and using auspicious characters. These linguistic devices were adopted for demonstrating the significance of *Chaofa*, the hierarchy among *Chaofa*, the relationship between each individual *Chaofa* and the king as well as his or her own family, and his or her gender. Also, some devices were employed for the sake of auspiciousness. Last, it is found that there are 5 underlying ideas in the naming practice involving *Chaofa* namely the royal prerogative, family background of *Chaofa*, the line of succession, gender-role values and the belief about auspiciousness.

Keywords: Names of Royalty in the *Rattanakosin* Period, Name, Naming, *Chaofa*, Thai Language and Culture